

בראשית תשפ"ג

לעיני כל-ישראל בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ:

דף מקורות מאת יונתן פציפיצי

רש"י על בראשית א':א:א'

בראשית. אמר רבי יצחק לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם, שהיא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל, ומה טעם פתח בבראשית? משום כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים (תהילים קי"א), שאם יאמרו אמות העולם לישראל לסטים אתם, שכבשתם ארצות שבועה גוים, הם אומרים להם כל הארץ של הקב"ה היא, הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו, ברצונו נתנה להם, וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו:

ברכות י"א

דאמר רבי יוחנן: סמוכין מן התורה מנין — שנאמר: "סמוכים לעד לעולם עשויים באמת וישר".

רש"י על דברים ל"ד:י"ב:ג'

לעיני כל ישראל. שנשא או לבו לשבר הלוחות לעיניהם שנאמר "ואשברם לעיניכם" (דברים ט') והסכימה דעת הקדוש ברוך הוא לדעתו, שנאמר "אשר שבחת" (שמות ל"ד) — יישר כחה ששבחת:

מדרש לקח טוב, בראשית א':ל"א:ד'

ויהי ערב ויהי בקר יום הששי. מפני מה נתוספה ה"א בששי. דאמר ריש לקיש מלמד שהותנה הקב"ה עם מעשה בראשית. אמר להם אם ישראל מקבלים את התורה מוטב ואם לאו אני מחזיר את העולם לתוהו ובוהו.

רד"ק על תהילים ל"ג:ו':א'

בדבר יהוה שמים נעשו כמו שנאמר ויאמר אלהים במעשה בראשית, והוא הרצון והחפץ; וכן:

מגילה כ"א ב

הי ניהו? "ויאמר" דבראשית. הני תשעה הו! "בראשית" נמי מאמר הוא, דכתיב: "בדבר ה' שמים נעשו ובדבר פיו כל צבאם".

ילקוט שמעוני על התורה ב'ה'

ר' הושעיא רבה פתח ואהיה אצלו אמון ואמן התורה אמרה אני הייתי כלי אומנותו של הקב"ה. בנוהג שבעולם מלך בשר ודם בונה פלטרין ואינו בונה אותו מדעת עצמו אלא מדעת האומן והאומן אינו בונה מדעת עצמו אלא דפטראות ופינקסאות יש לו לידע היאך הוא עושה חדרים והיאך הוא עושה פשפושין כך היה הקב"ה מביט בתורה ובורא את העולם והתורה אמרה בראשית בי ראשית ברא אלקים שנאמר בראשית ברא אלקים. ואין ראשית אלא תורה כמה דאת אמר ה' קנני ראשית דרכו. רבי ברכיה אומר בזכות משה נברא העולם שנאמר בראשית וכתוב וירא ראשית לו

אבות דרבי נתן ב'ג'

רבי יוסי הגלילי אומר אמשול לך משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שאמר לשלוחו צא וקדש לי נערה יפה וחסודה ומעשיה נאין הלך אותו שליח וקדשה לאחר שקדשה הלך ומצאה שזינתה תחת אחר מיד היה דן (ק"ו) מעצמו ואמר אם אני נותן לה כתובה מעכשיו נמצא מחייבה מיתה ונפטרותו מאדוני לעולם כך היה

משה הצדיק דן (ק"ו) מעצמו אמר היאך אני נותן להם לישראל את הלוחות הללו מזיקני אותן למצות חמורות ומחייבני אותן מיתה שכך כתוב בהן (שמות כ"ב:י"ט) זוכה לאלהים יחרם בלתי לה' לבדו

תנא דבי אליהו זוטא, סדר אליהו זוטא ד'א'

אמרו חכמים כשירד משה מהר סיני וראה את הסרחון שסרחו ישראל נסתכל משה בלוחות וראה שפרח הכתב מעליהם ושברם מתחת ההר מיד נתאלם משה ושוב לא היה יכול לדבר. מאותה שעה נגזרה גזירה על ישראל שילמדו את התורה מתוך הצער ומתוך השעבוד ומתוך הטלטול ומתוך הטירוף ומתוך הדוחק ומתוך שאין להם מזונות ועל אותו הצער עתיד הקב"ה לשלם להם שכרן לימות בן דוד ולעולם הבא שנאמר (ישעיהו מ':י"ג) הנה י"י אלקים בחזק יבוא

צורר המור על התורה, שמות ל"ב:י"ט:א'

ויהי כאשר קרב אל המחנה וירא את העגל ומחולות וישלך מידי את הלוחות וישבר אותם תחת ההר. הנה יש כאן מקושר ספק. מה עלה בדעת משה לשבר הלוחות. הלא טוב לו להניחם בהר ומה לו להורידם בעת רעה. ועוד שלא היה דבר חדש לו. כי כבר הודיעו הש"י עשיית העגל. ואם נאמר שהש"י צוה לשברם. אם כן לאיזה תכלית נבראו מע"ש והיו כתובים באצבע אלהים. ואם משה שברם בחרון אף ולא ע"פ ה'. כאומרו ויחר אף משה וישלך מידי את הלוחות. זו קשה מן הראשונה. וחז"ל אמרו כי בבא משה אל גבול טומאת העגל. שפרחה הכתיבה מהם ונשארו אבנים. וי"א רושם הראות בלב גדול מהשמיעה. וזהו אמרו וירא את העגל ומחולות ומגודל צערו וכאב לבו. לא יכול לסבלם וישבר אותם תחת ההר. על שלא נשאר לו כח לסבלם. וי"א כי מדעת שברם. כדי להכאיב לב ישראל שיראו שהיה יורד להם תורה מן השמי' להשלימה בלוחות סנפרינון כתובים באצבע אלהים. בענין כי מרגלית טובה היתה בידם. ובעונם אבדו אותה ושברוה. באופן שהיה נשברים בקרבם. ורז"ל אמרו משה שיבר את הלוחות מדעתו והודו לו שנאמר אשר שברת יישר כחך ששברת. במקום שיש חלול השם למה זה תורה מן השמים. והנראה לי בזה כי משה שברם מדעתו. ולזה הביאם והורידם מן ההר כדי לשבר אותם. וכל זה בשביל תועלת ישראל וטובתם. לפי שראה שישראל עשו חטאה גדולה וכפרו בשם ובתורתו ובטובתו. ושכל עצמו לא ירד מן השמים אלא לומר להם לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב. ולבסוף ארבעים יום יעשו העגל. אחר שנתחייבו לשמור התורה והמצוה ואמרו נעשה ונשמע. ונתחייבו בשטר ועדים. והם לוחות העדות. שהיו עדות בין ישראל לאביהם שבשמים. וכבר רמזתי למעלה. ולכן אמר וירד משה מן ההר ושני לוחות העדות בידו. כי לכן הורידם בידו לפי שהיה שטר חוב כתוב וחתום מעדים. שהשם יתברך הוציאם ממצרים ונתן להם עשרת הדברות. ועל כל דבור ודבור היו משיבין הן או לא. וכשראה העגל ומחולות אמר חייבים מיתה הם. והרי השטר בידי כתוב וחתום. מה עשה נטל את הלוחות ושבם תחת ההר כמי שקורע את השטר. בענין שלא יהיה פתחון פה להקב"ה כנגדם. וכשיבא להפרע מהם באיזה שטר יתבעם. כי שטר הכתיבה והעדים שהם לוחות העדות כבר הוא קרוע קריעת ב"ד. ולזה הטעם וישבר אותם תחת ההר:

כתובות ק"ב ב

אמר ליה רבינא לרב אשי: דברים הללו ניתנו ליכתב, או לא ניתנו ליכתב? אמר ליה: לא ניתנו ליכתב. איתיביה: הפקחין היו כותבין "על מנת שאזון את בתך חמש שנים כל זמן שאת עמי" מאי "כותבין" — אומרם. וקרי ליה לאמירה פתיבה? אין, והתנן: הפותב לאשתו "דין ודברים אין לי בנכסייך", ותני רבי חייא: האומר לאשתו.

כתובות ק"ב ב

תא ש"מ: אין כותבין שטרין אירוסין ונשואין אלא מדעת שניהם. הא מדעת שניהם כותבין.

